

УДК: 327: (477)+(569.4)

doi: 10.15421/1717136

Україна – Ізраїль: крізь призму глобальної геополітики

П. П. Черник

*Національна Академія сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного,
Львів, Україна*

Доведено, що Україна та Ізраїль на сьогоднішній день вважаються відносно молодими державами. Проте історія відносин між українським та єврейським народами налічує не одне століття. Що ж стосується новітньої доби, то Україну та Ізраїль поєднують понад 25 років досвіду дипломатичних відносин.

З'ясовано – Ізраїль, як і Україна зараз, мав перед собою чисельні виклики, що загрожували самому його подальшому існуванню. Тому саме ця країна готова надати необхідну допомогу нашій державі, особливо в боротьбі з тероризмом. Станом на сьогодні в Ізраїлі налічується більш як 0,5 мільйона євреїв-вихідців з України, більшість яких активно підтримує зв'язки з нею і висловлюється за подальший розвиток двосторонніх відносин.

Обґрунтовано, що Ізраїль зацікавлений розвивати відносини у сфері сільського господарства, пропонуючи поєднати український потенціал з ізраїльськими високими технологіями. Наслідком цього можуть бути нові експортні можливості українських виробників, що відповідатиме світовим трендам і зростаючим потребам світового ринку в продовольстві та продуктах харчування. І хоча Ізраїль не приєднався до міжнародних санкцій проти Росії, він став однією з більшості країн світу, що висловилися в ООН на підтримку України, визнавши РФ агресором і окупантом частини української території. У такому значенні Ізраїль може бути стратегічним союзником України не тільки на Близькому Сході, а й в широкому глобальному контексті.

Ключові слова: терористична загроза; міждержавні відносини; стратегічне партнерство; економічне співробітництво

Ukraine-Israel: through the prism of global geopolitics

P. P. Chernyk

National Army Academy named after hetman Petro Sahajdachnyj, Lviv, Ukraine

Nowadays Israel is a member of Organisation for Economic Cooperation and Development. Its GDP per capita is ten times bigger than Ukrainian. Israel heads top lists of the most innovative countries in the world due to its exceptional system of organisation scientific researches; it possesses highly successful agriculture and healthcare system. Rising influence of Israel in the world due to economic reforms, usage of advanced technologies and despite continuing military conflict is an excellent example of success for Ukraine and its experience ought to be adapted. Considerable commercial and economic, cultural and humanitarian potentials of both countries create for this a favourable perspective. Diplomatic relations between Ukraine and Israel have a record of 25 years. During this period both states have promoted close cooperation through a number of interstate, intergovernmental and interdepartmental bilateral documents which regulate activities in political, economical, scientific and technical, military, cultural and humanitarian spheres and for that matter they concern consular relations, law enforcement and customs issues, issues concerning education, communication, agriculture and environment protection etc. Our countries are connected not only by political and socio-economic relations. Since the 1990s approximately five hundred thousand people have moved to Israel from Ukraine and according to unofficial figures approximately forty thousand Israeli citizens stay in Ukraine on business or as family members on a daily basis. Since 2011 Ukraine and Israel have shared visa-free regime and there was signed the Agreement on Temporary Employment of Ukrainian Workers in Specific Labor Market Sectors in the State of Israel. According to Ukraine-Israel Business Council, nowadays both states are connected by more than 40 flights per week. Ukraine is of great interest for Israel as a birthplace of Hasidism and Ukrainian cities and resorts become more tourist attractive. On the whole, Ukrainian expert environment and state establishment consider Israel as a «transformational model» of some kind since this is the country that has become successful regardless of the ongoing war. It is known that since its foundation and up to now, Israel is in the state of permanent military conflict. However, it managed to flourish and insure its self-sufficient security. From the political perspective, both countries strive for each other's support on the international arena: Ukraine needs support in resistance to Russian aggression and Israel in its own conflict with Palestine. Nevertheless, maintaining of one's own national interests and dependency on wider geopolitical context do not always allow countries consistently to be allies and in some cases, it may lead to mutual distrust and deterioration in relations. Israel is a significant partner of Ukraine in the Middle East. It is worth mentioning that dynamics of bilateral relations between Ukraine and Israel is higher than with any other countries of the Middle East, Africa and even some member states of EU. However, Israel refrains from public censure of Russian aggression including imposing sanctions against the RF etc.

Keywords: terrorist threat; interstate relations; strategic cooperation; economic cooperation

Цитування даної статті: Черник П. П. Україна – Ізраїль: крізь призму глобальної геополітики / П. П. Черник // Науково-теоретичний альманах «Грані». – 2017. – Т. 20. – № 10. – С. 87-93. doi: 10.15421/1717136

Citation of this article: Chernyk, P. P. (2017). Ukraine – Israel: through the prism of global geopolitics. *Scientific and theoretical almanac «Grani»*, 20 (10), 87-93. doi: 10.15421/1717136 (in Ukrainian).

Received: 20.09.2017

Accepted: 21.10.2017

Україна – Ізраїль: сквозь призму глобальної геополітики

П. П. Черник

Национальная Академия сухопутных войск имени гетмана Петра Сагайдачного, Львов, Украина

Доказано, що на сьогоднішній день Україна і Ізраїль вважаються відносно молодими державами. Однак історія відносин між українським і єврейським народами налічує не одне століття. Що ж стосується нової епохи, то Україну і Ізраїль об'єднують більше 25 років дипломатичних відносин.

Вияснено – Ізраїль, як і Україна зараз, має перед собою численні виклики, які загрожують його подальшому існуванню. Тому саме ця країна готова надати необхідну допомогу нашій державі, особливо в боротьбі з тероризмом. На сьогодні в Ізраїлі проживає більше 0,5 мільйона євреїв-вихідців з України, більшість з яких активно підтримує зв'язки з нею і виступає за подальше розвиток двосторонніх відносин.

Обґрунтовано, що Ізраїль зацікавлений розвивати відносини в сфері сільськогосподарського виробництва, пропонуючи поєднати український потенціал з ізраїльськими високими технологіями. Наслідком цього можуть стати нові експортні можливості українських виробників, що відповідають світовим трендам і зростаючим потребам світового ринку в продуктах харчування та їжі. І хоча Ізраїль не приєднався до міжнародних санкцій проти Росії, він став одним з більшості країн світу, які висловилися в ООН на підтримку України, визнавши Росію агресором і окупантом частини української території. В цьому сенсі Ізраїль може стати стратегічним союзником України не тільки на Близькому Сході, але й в ширшому глобальному контексті.

Ключеві слова: терористична загроза; міждержавні відносини; стратегічне партнерство; економічне співробітництво

Постановка проблеми. Останнім часом в українському експертному середовищі та державному істеблішменті Ізраїль сприймається як певна «трансформаційна модель» – країна, яка стала успішною попри триваючу війну. Як відомо, Ізраїль від свого створення і донині перебуває у стані постійного збройного конфлікту, однак зміг досягти розквіту, а також забезпечити власну безпеку та самодостатність. У політичній площині обидві країни прагнуть підтримки одна одної на міжнародній арені: Україна – у протидії російській агресії, Ізраїль – у власному протистоянні з Палестиною. При цьому переслідування власних національних інтересів, а також залежність від ширшого геополітичного контексту не завжди дозволяє країнам послідовно виступати союзниками, а подекуди породжує взаємну недовіру і погіршення відносин.

У відносинах з Ізраїлем загалом не працює звична для України система координат, у якій орієнтиром є європейська інтеграція. Ізраїль, якого з Україною об'єднує Європейська політика сусідства, провадить щодо ЄС політику, абсолютно відмінну від української.

Ізраїль – особливий партнер України на близькосхідному напрямку. Варто лише зазначити, що динаміка двосторонніх відносин України з Ізраїлем є вищою, ніж з усіма іншими країнами Близького Сходу, Африки та навіть деякими країнами-членами ЄС. Утім, Ізраїль утримується від публічного засудження російської агресії, а також від запровадження санкцій проти РФ тощо. Тому на сьогодні дослідження динаміки українсько-ізраїльських відносин більш ніж актуальне.

Аналіз досліджень і публікацій. Слід констатувати, що досліджень на дану тематику доволі багато. Досить широко питання українсько-ізраїльських відносин висвітлено в роботах таких науковців, як Давидчук С. [1], Заблоцький В., Ряхів В. [2], Зарембо К. [3], Тарасенко Н. [10], однак з огляду на

швидкоплинність світових геополітичних процесів дана тематика потребує постійного уточнення та наукового опрацювання.

Метою дослідження є визначити геополітичні аспекти українсько-ізраїльських відносин сучасної доби в найширшому глобальному контексті.

Виклад основного матеріалу. Дипломатичні відносини України та Ізраїлю мають 25-річну історію. За цей період обидві держави налагодили тісне співробітництво через низку міждержавних, міжурядових та міжвідомчих двосторонніх документів, які регламентують діяльність у політичній, економічній, науково-технічній, військовій, культурно-гуманітарній сфері, а також стосуються консульських відносин, правоохоронних та митних питань, освіти, зв'язку, сільськогосподарського господарства, охорони довкілля тощо [10].

Наші країни пов'язують не лише політичні і соціально-економічні зв'язки. З початку 1990-х в Ізраїль з України переїхали близько 500 тис. осіб і за неофіційними даними в Україні щодня перебувають по роботі, а також як члени сімей близько 40 тис. громадян Ізраїлю. Із 2011 р. між Україною та Ізраїлем діє безвізовий режим, укладено Угоду про тимчасове працевлаштування українських працівників в окремих галузях на ринку праці Ізраїлю. За даними ділової ради «Україна-Ізраїль», нині дві держави пов'язані більш як 40 авіарейсами на тиждень. Великий інтерес для ізраїльтян Україна становить як батьківщина хасидизму, посилюється туристичний інтерес до українських міст і курортів [10].

Разом з тим, відносини України та Ізраїлю різко погіршилися наприкінці 2016 р., коли Україна в числі 14 членів Радбезу ООН підтримала резолюцію, яка визнавала, що створення Ізраїлем поселень на окупованій палестинській території «не має юридичної сили і є кричущим порушенням міжнародного права». Такий крок України був кваліфікований керівництвом Ізраїлю як недружній, особливо

на тлі підтримки напередодні делегацією цієї країни резолюції Радбезу ООН щодо визнання РФ окупантом і агресором. Дипломатичний скандал між Україною та Ізраїлем набув широкого резонансу в українському експертному середовищі, ставши приводом як для аналізу обґрунтованості дипломатичної позиції України в голосуванні за «антиізраїльську» резолюцію, так і для прогнозування її впливу на перспективи українсько-ізраїльського співробітництва [10].

Як наслідок, під час дискусій в ООН щодо ізраїльсько-палестинського конфлікту Київ незмінно виступає із засудженням політики ізраїльських поселень як такої, що суперечить міжнародному праву, а Ізраїль на це незмінно бурхливо реагує. А саме: Ізраїль не підтримав ключовий для України документ - резолюцію ГА ООН про територіальну цілісність України, що була ухвалена 27 березня 2014 р.; делегація Ізраїлю утрималась від приєднання до співавторів ініційованої Україною резолюції 26-ї сесії Ради ООН з прав людини (РПЛ) «Співпраця та допомога Україні в галузі прав людини» (червень 2014 р.); уряд Ізраїлю, ідучи назустріч проханням РФ, заблокував постачання нашої державі ізраїльських БПЛА (до речі, це один з найбільших аспектів російсько-ізраїльського співробітництва [8; 9]); у березні 2015 р. Ізраїль не підтримав Спільну заяву від імені 41 країни щодо ситуації з правами людини в АР Крим; делегація Ізраїлю відмовилася стати співавтором резолюції ГА ООН щодо «Ситуації з правами людини в Криму»; Україна визнала трагедію Голокосту актом геноциду єврейського народу. Натомість Ізраїль проігнорував усі зустрічні прохання української сторони й не визнав Голодомор актом геноциду українського народу тощо [12].

Тим не менше, Ізраїль все більше набуває статусу світової, впливової держави. Фактором, який вплинув на появу Ізраїлю у списку впливових країн, стала зміна близькосхідного балансу сил. Сирія, колись один з найзапекліших ворогів Ізраїлю і найбільша загроза його безпеці, тепер сама потерпає від війни. Проти терористичних організацій ХАМАС, ІДІЛ, Ісламський джихад так само, як і Ізраїль, виступають найпотужніші держави світу, у тому числі США, які за нового президента Д. Трампа особливо підкреслюють свою прихильність до Ізраїлю. Позиція Д. Трампа щодо розв'язання палестино-ізраїльського конфлікту стала зрозумілою ще до його вступу на пост президента США. Одразу після ухвалення Радою Безпеки ООН резолюції про заборону єврейських поселень на палестинських територіях у грудні 2016 р., Д. Трамп заступився за Ізраїль, закликавши його «залишатися сильним» і дочекався 20 січня – дня інавгурації. Знаковим стало й те, що прем'єр-міністр Ізраїлю Б. Нетаньяху став одним із перших політиків, з ким Д. Трамп провів телефонні переговори [10].

Є ще один принциповий вектор, котрий однозначно впливає на українсько-ізраїльські відносини – це, звичайно, Росія, яка є надпотужним гравцем на Близькому Сході.

За словами ізраїльських співрозмовників такі кроки, як засудження або введення санкцій проти Росії, можуть нести для Ізраїлю екзистенційні наслідки, на кшталт активної підтримки Москвою терористичних угруповань, як-от: ХАМАС або Хезболла. Російський фактор також впливає на військово-технічне співробітництво України та Ізраїлю [3]. Росію неодноразово звинувачували в тому, що вона підтримує ХАМАС, а не тільки Хезболлу, і в Ізраїлю навіть є докази того, що ХАМАС використовує російське озброєння! ХАМАС не входить в число терористичних організацій в Росії. Тому Ізраїль дуже обережно здійснює свою політику в регіоні, оскільки розуміє, що якщо Росія почне системніше озброювати ХАМАС, то це може призвести до посилення збройних конфліктів у регіоні [4].

Не менш критичним питанням є сама Сирія, у якій вирує громадянська війна за участю військового контингенту Росії. У Сирії перебуває російська ударна авіагрупа, котра час від часу провокує ізраїльтян перетинами їхнього кордону, на що Ізраїль готовий відповісти силою. На сьогодні ця межа вкрай тонка і керівництво Ізраїлю докладає максимум зусиль для збереження балансу, однак червоні лінії можуть бути перейдені будь-якої миті. Йорданія також досить активно спілкується з Росією і це створює додатковий фактор небезпеки. Саме тому ізраїльтяни намагаються публічно Росію зайвий раз не чіпати [4].

Не можемо обминути увагою й ізраїльсько-іранську проблему в російському вираженні. Для Ізраїлю Іран на сьогоднішній день – ворог номер один. Саме тому Ізраїль дуже активно виступає проти скасування санкцій щодо Ірану і будь-якої ядерної діяльності цієї країни. Російська Федерація здійснює активну комплексну підтримку Ірану одночасно наголошуючи, що дії Росії нічого спільного з агресивною діяльністю Ірану не мають. Разом з тим в Ізраїлі добре розуміють, що тісне військово-технічне співробітництво Росії та Ірану несе суттєву загрозу Ізраїлю, особливо у застосуванні ракетного озброєння великого радіусу дії [4]. Саме в такому ключі і слід розглядати позицію Ізраїлю в частині українсько-російського протистояння.

Для України також є важливим досвід 8-мільйонного Ізраїлю, який не лише від початку свого існування знаходиться фактично в умовах війни, але й активно вибудовує власну економіку, розвиває високі технології і створює сучасні збройні сили, з якими змушені рахуватися його сусіди.

Тому для України, як воюючої країни, безумовно, важливим є розвиток ВТС з Ізраїлем, як одним із світових лідерів у сфері високих технологій. Але ця країна дуже обережно і прагматично підходить до зазначеного питання, у тому числі з

огляду на високий рівень її співробітництва з Росією. Втім відомо, що Ізраїль терміново припинив реалізацію програми з випуску для ЗС РФ тактичних безпілотників після того, як російський БПЛА було перехоплено під час польоту в прикордонному районі самого Ізраїлю. Відзначається, що рівень ВТС Ізраїлю з Україною за деякими важливими напрямками, які поки що не розголошуються, поступово підвищується. Київ не раз висловлював зацікавленість у придбанні ізраїльського військового обладнання, зокрема безпілотних літальних апаратів (БПЛА) та засобів зв'язку. Однак у 2014 р. угода щодо придбання ізраїльських БПЛА, погоджена оборонними відомствами, була заблокована МЗС Ізраїлю через небажання дратувати Росію.

Разом з тим на сьогодні є й спільні моменти – це автомобільні та військово-технічні бази. На нашу авіатехніку можна було б ставити ізраїльську авіаніку і її вже почали встановлювати на наш Ан-124, на вертольоти. Також Міністерство закордонних справ Ізраїлю виділило понад \$100 тис. для військових потреб України тощо [4]. Активну роботу в цьому напрямку веде Голова комітету Верховної Ради з питань національної безпеки і оборони, народний депутат фракції «Народний фронт» Сергій Пашинський, який координує роботу ізраїльського оборонного концерну «Elbit Systems» з Українським оборонпромом [6].

Відомими є факти лікування в Ізраїлі постраждалих під час подій Євромайдану та бійців АТО на сході України. Важливий факт – у грудні 2014 р. ізраїльські медики разом із експертами Всесвітньої організації охорони здоров'я розпочали практичну роботу з підвищення якості української медицини [1].

Крім того, в Україні вже працюють приватні ізраїльські фірми, що допомагають у фізичній та психологічній реабілітації тих, хто постраждав від наслідків війни. З огляду на зростаючі потреби у цій сфері, за участю ізраїльських фахівців, планується відкрити Центр з реабілітації. Також важливою є допомога ізраїльтян у підготовці кадрів та передачі досвіду в тактичній медицині, підготовці особового складу військових підрозділів з надання першої допомоги на полі бою і т.д. [2].

Головна медсестра Міністерства охорони здоров'я Ізраїлю проводила в Україні заходи з підвищення кваліфікації українських медсестер. В Україні побувала делегація «Маген Давид адом» – ізраїльського еквівалента Міжнародного Червоного Хреста. Вона допомагала створювати інструкції для екіпажів мобільних амбулаторій з надання допомоги бійцям і мирним мешканцям у зоні АТО [1].

Помітною також стала допомога ізраїльтян у навчанні українських бійців для АТО. Ізраїльський інструктор Цві Азріелі, який брав участь у створенні єврейських дружин самооборони Києва та Маріуполя, а також у доправленні тяжкопоранених українських бійців до Ізраїлю, розпочав у квітні 2016 р.

підготовку бійців новоствореного батальйону легкої піхоти Національної гвардії України. Також ізраїльтяни проводять тренінги для психологів із надання допомоги військовим і цивільним, які внаслідок бойових дій отримали психологічні травми.

Дійсно проривним можна вважати візит прем'єр-міністра В. Гройсмана до Ізраїлю в травні 2017 р.

Тоді В. Гройсман провів зустріч із прем'єр-міністром Ізраїлю Б. Нетаньяху Далі у присутності прем'єрів Україна та Ізраїль підписали низку двосторонніх документів: спільну Декларацію про наміри про співробітництво у сфері запобігання надзвичайним ситуаціям та ліквідації їх наслідків, План співробітництва у галузі охорони здоров'я та медицини, Адміністративне розпорядження відносно взаємної допомоги в митних питаннях стосовно обміну даними статистики двосторонньої торгівлі, Імплементаційний протокол (будівельна галузь) до Угоди про тимчасове працевлаштування українських працівників в окремих галузях на ринку праці Держави Ізраїль тощо. Політики наголосили, що працюють над підписанням Угоди про зону вільної торгівлі [11].

В Єрусалимі В. Гройсман зустрівся з президентом Ізраїлю Р. Рівліном. Останній наголосив, що Ізраїль підтримує суверенітет і територіальну цілісність Української держави.

Український прем'єр-міністр звернув увагу президента Ізраїлю на трагедію, яка спіткала український народ у минулому сторіччі – трагедію Голодомору. Він закликав ізраїльську сторону до поглибленого вивчення цього питання, що зробить можливим визнання цієї трагедії актом геноциду українського народу. Більше того, прем'єр-міністр України відвідав Меморіальний комплекс Голокосту «Яд Вашем» в Єрусалимі і вшанував пам'ять жертв трагедії. Разом з дружиною він поклав вінок до пам'ятника жертвам, запалив Вічний вогонь, оглянув експозицію Меморіального комплексу та Дитячий меморіал [11].

Володимир Гройсман в Єрусалимі відвідав національне та військове кладовище на горі імені Т. Герця – місце поховання лідерів держави, видатних діячів та людей, які віддали життя за Ізраїль. Голова Уряду поклав вінок до могили Теодора Герця – видатного єврейського громадського та політичного діяча. Також прем'єр відвідав «Гай націй» в Єрусалимі та посадив оливкове дерево. Також В. Гройсман провів зустріч зі спікером кнесету Юелем Едельштейном. Йшлося про активізацію міжпарламентського співробітництва і взаємодію країн на інших рівнях [11].

Україна та Ізраїль шукатимуть спільні рішення проблеми нелегальної міграції та політичних біженців, а також усунення складнощів, з якими стикаються українці при перетині ізраїльського кордону. Про це йшлося на зустрічі українського прем'єра зі співголовою Українсько-ізраїльської міжурядо-

вої комісії з питань торговельного та економічного співробітництва, міністром з питань охорони навколишнього середовища, міністром у справах Єрусалима та спадщини Держави Ізраїль Зеєвом Елькіним [11].

З міністром оборони Ізраїлю А. Ліbermanом В. Гройсман обговорив можливості посилення співробітництва країн у військово-технічній сфері. Прем'єр-міністр України поінформував ізраїльську сторону про ситуацію на Донбасі і висловив зацікавленість у досвіді Ізраїлю щодо лікування та реабілітації учасників бойових дій [11].

На зустрічі з Патріархом Святого Града Єрусалима і всієї Палестини, Сирії, Аравії, всього Заїорданія Теофілом III йшлося про відновлення міжцерковного діалогу. Медичні та фармакологічні технології Держави Ізраїль визнані одними з найкращих у світі і можуть бути максимально корисними для України в контексті реалізації оголошеної Урядом реформи сфери охорони здоров'я. Про це сказав український прем'єр під час зустрічі з керівництвом Центру «Тева» та керівниками провідних ізраїльських компаній сфери біомедичної інженерії [11].

Продовжуючи, наголосимо, що доволі важливим аспектом, на нашу точку зору, є міжрегіональна співпраця між країнами, яка покликана зміцнити співробітництво не тільки безпосередньо між урядами, а й між містами. Уже стало доброю традицією підписання взаємовигідних угод між такими містами, як Київ – Єрусалим, Одеса – Хайфа, Харків – Рішон ле-Ціон, Чернівці – Нацрат – Ілліт, Чернігів – Петах-Тиква тощо. Такою співпрацею передбачається розвиток взаємовигідних зв'язків між закладами освіти та освітніми громадськими організаціями; обмін досвідом у галузі інноваційних педагогічних технологій; створення системи моніторингу якості навчання відповідно до міжнародних стандартів; обмін студентами й учнями з метою спільної участі в проектах, олімпіадах, тематичних програмах, спортивних змаганнях та екскурсіях; стажування педагогічних і науково-педагогічних кадрів заради підвищення їхньої кваліфікації та поліпшення мовної практики; проведення спільних конференцій, семінарів, практикумів, мовних курсів; участь творчих колективів у мистецьких, театральних, кіно- та концертних фестивалях, партнерство у сфері фізичної культури та спорту, обмін експозиціями та виставками, співробітництво у музичній справі тощо [5].

Безперечно чи не найважливішим напрямом є економічна співпраця між державами. Розглянемо це питання більш детально.

Отже, обсяг торгівлі товарами та послугами між нашими країнами у 2016 р. склав \$ 861,7 млн. При цьому експорт з України до Ізраїлю суттєво перевищує імпорт, а його чільною складовою є товари сільськогосподарської галузі: зернові, насіння та плоди олійних рослин, продукція борошномельно-

круп'яної промисловості, цукор та кондитерські вироби.

Так, скажімо сьогодні понад 40% ізраїльського хліба випікається з українського борошна. Тільки за 10 місяців 2015 р. Україна експортувала на ізраїльський ринок зернових на суму \$ 217 млн. Майже кожна друга хлібина в Ізраїлі виготовляється з українського борошна. Зокрема в 2014 р. Україна поставила туди 390 тис. тонн пшениці, що становить 41,4% від загального імпорту Ізраїлем цієї культури. При цьому частка імпортованого українського борошна складає 41,7 тис. тонн, або 37% від загального імпорту борошна Ізраїлем тощо [7].

Щодо інвестицій, то ця ніша двосторонніх зв'язків майже незаповнена. Ізраїльські інвестиції в Україну сягають \$ 50 млн., що становить 0,1% від загального обсягу іноземних інвестицій в Україні. Українські інвестиції в Ізраїлі взагалі відсутні. Винятки становлять державні квоти для певних національностей і певних спеціальностей. Так, Україна зараховує до своїх дипломатичних успіхів те, що наприкінці 2016 р. дві держави ратифікували угоду про працевлаштування українських будівельників із квотою на 20 тисяч осіб [3].

Крім того, основними статтями експорту України до Ізраїлю є чорні метали (26,4 %), а також відходи харчової промисловості (9,8 %). У свою чергу Ізраїль експортує до України нафту і продукти її переробки (41,4 %), хімічну продукцію (17,4 %), а також пластмаси та полімерні матеріали (7,1 %), тощо [10].

Дійсно перспективною темою залишається досягнення домовленостей щодо зони вільної торгівлі між Україною та Ізраїлем, що може носити для України стратегічний характер, але це вже завдання більш широких та спеціалізованих досліджень.

Висновки. Сьогодні Ізраїль – член Організації економічного співробітництва та розвитку. Його ВВП на душу населення вдсятеро перевищує український. Ізраїль очолює рейтинги найбільш інноваційних країн світу завдяки своїй винятковій системі організації наукових досліджень, має надзвичайно успішне сільське господарство, систему охорони здоров'я та надпотужні систему національної безпеки та обороною.

Зростаючий вплив Ізраїлю у світі, всупереч тривалому військовому конфлікту, завдяки економічним реформам, використанню новітніх технологій є чудовим прикладом успіху для України, досвід якого варто переймати та розвивати в найширшому контексті. Значний торговельно-економічний, культурний, гуманітарний потенціал обох країн створює для цього сприятливу перспективу.

Сподівання на суттєвий прогрес в розвитку взаємовигідних та таких, що взаємно збагачують відносини двох країн, дає усвідомлення загальної спадщини українського та єврейського народів, що сприятиме виробленню спільного взаємокорисного бачення майбутнього.

БІБЛІОГРАФІЧНІ ПОСИЛАННЯ

1. Давидчук С. Українсько-ізраїльські відносини (2014–2016 рр.) / С. Давидчук // Зовнішні справи. – Режим доступу: // <http://uaforeignaffairs.com.ua/blog/usi-blogi/view/article/ukrajinsko-izrajilski-vidnosini-2014-2016>
2. Заблоцький В., Рябих В. Україна–Ізраїль: від загальної спадщини до спільного бачення / В. Заблоцький, В. Рябих // Defense express. – Режим доступу: <https://defence-ua.com/index.php/statti/1991-ukrayina-izrayil-vid-zahalnoyi-spadshchynu-do-spilnoho-bachennya>
3. Зарембо К. Складнощі, незрозуміння та перспективи: аудит україно-ізраїльських відносин / К. Зарембо // Європейська правда. – Режим доступу: <http://www.eurointegration.com.ua/articles/2017/05/25/7066208/>
4. Кудрик В. Ізраїль підтримує Україну, але дуже боїться Росію / В. Кудрик // Ukrainian foreign policy association. – Режим доступу: <http://ufpa.org.ua/en/node/938/>
5. Міжрегіональне співробітництво між Україною та Ізраїлем Українсько-ізраїльське співробітництво на муніципальному рівні // Посольство України в державі Ізраїль. – Режим доступу: <http://israel.mfa.gov.ua/ukraine-il/regions>
6. Пашинський обговорив із представником концерну Elbit Systems українсько-ізраїльське співробітництво в сфері нацбезпеки // Interfax–Україна. – Режим доступу: <http://ua.interfax.com.ua/news/general/439888.html>
7. Понад 40% ізраїльського хліба випікається з укр. зерна // Український державний фонд підтримки фермерських господарств. – Режим доступу: <http://udf.gov.ua/uk/node/377>
8. Российско-израильское сотрудничество в сфере беспилотной техники // NEWSru.co.il. – Режим доступу: http://www.newsru.co.il/finance/17nov2008/drones_124.html
9. Россия покупает израильские БПЛА. Планы, заявления и реальность // Newzz.in.ua. – Режим доступу: <http://newzz.in.ua/newzz/1148824917-rossijsko-izraillskoe-sotrudnichestvo-v-sfere.html>
10. Тарасенко Н. Українсько-ізраїльські відносини: перспективи потепління у 2017 році / Н. Тарасенко // Україна: події, факти, коментарі. – Режим доступу: <http://nbuviar.gov.ua/images/ukraine/2017/ukr4.pdf>
11. Усе про візит прем'єра Гройсмана до Ізраїлю // Український репортер. – Режим доступу: <http://ukrreporter.com.ua/politic/ua/rygody-prem-yera-grojsmana-v-izrayili-foto.html>
12. Чорновіл Т. Справжня ціна ізраїльської дружби. 17 прикладів // Новое время. – Режим доступу: <http://nv.ua/ukr/opinion/choronovil/spravzhnja-tsina-izrajilskoj-druzhibi-17-prikladiv-364595.html>

REFERENCES

1. Davydchuk, S. Ukrainsko-izraillski vidnosyny (2014-2016 rr.) [Ukrainian-Israeli relations (2014-2016)]. Available at: // <http://uaforeignaffairs.com.ua/blog/usi-blogi/view/article/ukrajinsko-izrajilski-vidnosini-2014-2016> (in Ukrainian)
2. Zablotskiy, V., Ryabih, V. Ukraina-Izrail: vid zahalnoi spadshchyny do spilnoho bachennya [Ukraine-Israel: from the common heritage to the common vision]. Available at: // <https://defence-ua.com/index.php/statti/1991-ukrayina-izrayil-vid-zahalnoyi-spadshchynu-do-spilnoho-bachennya> (in Ukrainian)
3. Zarembo, K. Skladnoshchi, nerozuminnya ta perspektivy: audyt ukrajyno-izraillskikh vidnosyn [Difficulties, misunderstandings and prospects: an audit of Ukrainian-Israeli relations]. Available at: // <http://www.eurointegration.com.ua/articles/2017/05/25/7066208/>
4. Kudryk, V. Izrail pidtrymuje Ukrainu, ale duzhe boyitsya Rosiyu [Israel supports Ukraine, but it is very afraid of Russia]. Available at: <http://ufpa.org.ua/en/node/938/> (in Ukrainian)
5. Mizhrehionalne spivrobotnytstvo mizh Ukrainoyu ta Izrailem. Ukrainsko-izraillske spivrobotnytstvo na munitsypalnomu rivni [Inter-regional cooperation between Ukraine and Israel. Ukrainian-Israeli cooperation at the municipal level]. Available at: <http://israel.mfa.gov.ua/ukraine-il/regions> (in Ukrainian)
6. Pashynsky obhovoryv iz pradstavnykom konzernu Elbit Systems ukrajinsko-izraillske spivrobotnytstvo v sferi natsbezbecky [Pashynsky discussed with Elbith Systems' leader Ukrainian-Israeli cooperation in the field of national security]. Available at: <http://ua.interfax.com.ua/news/general/439888.html> (in Ukrainian)
7. Ponad 40% izraillskoho hliba vypikeyetsya z ukrajinskoho zerna [More than 40% of Israeli bread is baked from Ukrainian grain]. Available at: <http://udf.gov.ua/uk/node/377> (in Ukrainian)
8. Rossiysko-izraillskoye sotrudnichestvo v sferе bespilotnoy tekhniki [Russian-Israeli cooperation in the field of unmanned equipment]. Available at: <http://newzz.in.ua/newzz/1148824917-rossijsko-izraillskoe-sotrudnichestvo-v-sfere.html> (in Ukrainian)
9. Rossiya pokupayet izraillskiye BPLA. Plany, zayavleniya i realnost [Russia buys Israeli UAVs. Plans, statements and reality]. Available at: <http://newzz.in.ua/newzz/1148824917-rossijsko-izraillskoe-sotrudnichestvo-v-sfere.html> (in Ukrainian)
10. Tarasenko, N. Ukrainsko-izraillski vidnosyny: perspektivy poteplynnya u 2017 rozi [Ukrainian-Israeli relations: the prospect of warming in 2017]. Available at: <http://nbuviar.gov.ua/images/ukraine/2017/ukr4.pdf>. (in Ukrainian)
11. Use pro vizut prem'yera Hroysmana do Izrailyu [All about Prime Minister Groisman's visit to Israel]. Available at: <http://ukrreporter.com.ua/politic/ua/rygody-prem-yera-grojsmana-v-izrayili-foto.html> (in Ukrainian)
12. Chornovil, T. Spravzhnja tsina izraillskoyi druzhby. 17 prukladiv [The true price of Israeli friendship. 17 examples]. Available at: <http://nv.ua/ukr/opinion/choronovil/spravzhnja-tsina-izrajilskoj-druzhibi-17-prikladiv-364595.html> (in Ukrainian)

Черник Петро Петрович – кандидат політичних наук, доцент кафедри іноземних мов та військового перекладу

Національна Академія сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного

Адреса: 79012, Львів, вул. Героїв Майдану, 32

E-mail: petro.chernyk@ukr.net

Chernyk Petro P. – PhD in political sciences, associate professor, department of the foreign languages and military translation

National Army Academy named after hetman Petro Sahajdachnyj

Address: 32, Gerojiv Majdanu Str., 79012, Lviv, Ukraine

E-mail: petro.chernyk@ukr.net

ORCID 0000-0003-1584-2887